

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE W POLSCE

W artykule podsumowano statystyczne dane dotyczące prawnego zabezpieczenia, stworzenia inwestowania i efektywnej dzidności specjalnych ekonomicznych terenów w Polsce.

Uwagi wstępne

Zapoczątkowane w 1989 r., zmiany społeczno-gospodarcze w Polsce, w krótkim czasie wytworzyły nowe zjawiska i procesy. Następujące zmiany szczególnie widoczne były w handlu, w rozwoju przedsiębiorczości i w ograniczaniu roli sektora państwowego, który w nadmienionym roku wytwarzał 84% produkcji, 81% PKB, i zatrudniał 75% pracowników czynnych zawodowo [1: 63, 82-84].

13 lipca 1990 r., Sejm przyjął ustawę o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych [2]. Wprowadziła ona trzy ścieżki prywatyzacyjne. Pierwsza zakładała komercjalizację czyli przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa, a następnie sprzedaż jej akcji lub udziałów, druga prywatyzację bezpośrednią polegającą na rozporządzeniu przez organ założycielski składnikami materialnymi i niematerialnymi przedsiębiorstwa, a trzecia likwidację przedsiębiorstwa ze względów ekonomicznych [3: 332-333].

W drugiej połowie 1990 r. gdy rozpoczynały się procesy prywatyzacyjne, istniało w Polsce 8441 przedsiębiorstw państwowych. Od tego czasu liczba ich systematycznie malała, w drugiej połowie 1991r. w stan likwidacji postawiono 502 przedsiębiorstwa, w następnym roku 481, a w stan upadłości 144, i zbliżone ilości w kolejnym roku [4: 76-77].

Szybkie tempo prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, wśród których wiele posiadało filie i oddziały, bezpośrednio oddziaływało na rynek pracy. Bardzo szybko zwiększała się liczba bezrobotnych, zwłaszcza posiadających niskie kwalifikacje zawodowe. W końcu 1990 r. liczba bezrobotnych w Polsce wynosiła już 1,1 mln, a pięć lat później przekroczyła 2,6 mln osób [5: 105].

Aby przeciwdziałać narastającemu bezrobociu, które w niektórych regionach przybrało charakter strukturalny, władze państwowe i samorządowe podejmowały różne działania w tym propagujące przedsiębiorczość, tworzenie spółek akcyjnych, podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Działania te okazały się jednak niewystarczające dla zahamowania degradacji przemysłu i infrastruktury, stąd też ministerstwo Przemysłu i Handlu przygotowało projekt ustawy o Specjalnych Strefach Ekonomicznych (SSE). Projekt ten przez Sejm został przyjęty 20 X 1994 r.

Ustawa o SSE określała zasady i tryb ich tworzenia, cele, czas trwania, oraz pakiet zwolnień podatkowych. Na jej mocy kolejne SSE miały być tworzone w drodze rozporządzeń Rady Ministrów, i na ustalony czas miały być enklawami na terytorium kraju, obszarami podlegającymi specjalnemu traktowaniu, miejscami gdzie nie ma zastosowania przepisy regulujące krajową działalność gospodarczą [6,]. Ustawa o SSE była kilkakrotnie nowelizowana. Zmieniane były też rozporządzenia Rady Ministrów o SSE i rozporządzenia wykonawcze ministrów gospodarki, przemysłu i handlu. 2003, nr 188, poz. 1840; 2004, nr 273, poz. 2703; 2005, nr 184, poz.1539 [7, 8, 9].

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie powstania i rozwoju SSE w Polsce. Przeanalizowane zostaną przyczyny ich tworzenia, zmiany terytorialne, zasady udzielania zezwoleń na działalność gospodarczą, zwolnienia podatkowe, główne inwestycje, oraz instytucje zarządzające strefami i efekty ich działalności do końca 2005 r. Aby artykuł miał charakter przejrzysty, kolejne SSE zostały omówione według kolejności ich powstania.

I. Tworzenie Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce.

Pierwsza w Polsce SSE Euro-Park Mielec została utworzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 IX 1995 r. [10]. Zasadniczym powodem jej utworzenia była pogłębiająca się zapaść społeczno-ekonomiczna Mielca i regionu. Główny zakład pracy WSK-PZL Mielec w wyniku załamania się rynków zbytu na wyroby lotnicze znalazł się w trudnej sytuacji finansowej. Konieczna okazała się redukcja załogi z około 20 tys. do niespełna 9 tys. pracowników, i utworzenie na bazie zakładu kilkunastu spółek akcyjnych, które na ogół słabo radziły sobie w nowych warunkach ekonomicznych [11].

Na mocy nadmienionego rozporządzenia początkowy obszar SSE Euro-Park Mielec wynosił 575 ha w tym 353 ha zajmowało lotnisko. Na terenie utworzonej strefy znajdowała się elektrownia, elektrociepłownia, budynki produkcyjne, usługowe i biurowe, hale produkcyjne. W strefie znajdowały się media, pełna infrastruktura, na jej potrzeby mogły być wykorzystane lokalne linie PKP, oraz lotnisko w Mielcu z pasem startowym o długości 2500 m i szerokości 60 m, mogące przyjmować samoloty o ciężarze do 250 ton [11].

Celem utworzenia strefy było zagospodarowanie majątku i zasobów ludzkich i utworzenie w ciągu kilku lat 7 tys. miejsc pracy. Zarządzającym strefy została Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie (ARP), która w Mielcu utworzyła oddział składający się z 3 pionów: marketingu i rozwoju, eksploatacji i rozbudowy, finansowo-księgowy. Strefa została

utworzona na 20 lat i zarządzająca nią spółka w tym okresie posiada uprawnienia do wydawania zezwoleń na działalność w strefie, ma prowadzić rokowania z inwestorami, kontrolować ich poczynania, dywersyfikować produkcję i eksport. Inwestorzy, którzy zobowiązali się zainwestować w strefie co najmniej 2 mln euro, lub zatrudnić 200 osób, przez pierwsze 10 lat jej istnienia byli całkowicie zwolnieni z podatku od dochodu, a przez następne 10 lat w 50%. Przy niższych inwestycjach wysokość dochodu zwolnionego z podatku miała być równa wartości inwestycji [10].

W pierwszych latach istnienia SSE Euro-Park Mielec rozwijała się bardzo sprawnie. Już w 1996 r. przygotowane zostały warunki formalne i prawne do przyjęcia inwestorów. W tym i w następnym roku wydano pierwsze zezwolenia na działalność, a do końca 2000 r. wydano ich w strefie 36, zatrudnienie znalazło w niej 4 400 osób, a wielkość zainwestowanego kapitału przekroczyła 900 mln zł [12, 13].

Dobre efekty SSE Euro-Park Mielec w pierwszych latach jej istnienia zachęciły władze państwowe do jej powiększenia. W latach 2001-2004 obszar SSE w Mielcu wzrósł do 606 ha, przyłączono też do niej tzw. tereny zamiejscowe, obszary przemysłowe położone w Dębicy-21,5 ha, Gorlicach-29,4 ha, Jarosławiu-6,2 ha, w Leżajsku-10,9 ha i w Sanoku 32,9 ha. W ten sposób całkowity obszar strefy wzrósł do 707 ha [12].

Na mocy nowego rozporządzenia Rady Ministrów z 2004 r. zmieniono ulgi przysługujące inwestorom w strefie. Odtąd każdy inwestor korzystający ze zwolnienia od podatku dochodowego winien zainwestować w strefie co najmniej 100 tys. euro i utworzone miejsca pracy utrzymać przez co najmniej 5 lat [14]. Natomiast od 2005 r. na mocy rozporządzenia ministra gospodarki i przemysłu docelowa ilość miejsc pracy w strefie została podniesiona do 10 tys. osób [15].

Do 2006 r. w SSE Euro-Park Mielec wydano 73 zezwolenia na działalność gospodarczą, utworzono 11 tys. miejsc pracy, a nakłady inwestorów przekroczyły 2,3 mld zł. W strefie swoje miejsce znalazły firmy z kapitałem polskim i obcym, w tym Lear Corporation Poland Sp. z o. o. zatrudniająca około 2 tys. osób i produkująca wiązki elektryczne dla branży motoryzacyjnej, BRW Sp. z o. o. specjalizująca się w produkcji mebli, oraz Onduline Sp. z o. o., członek Ofic Paris – światowego lidera w produkcji płyt falistych bitumicznych [16] i tabela 2.

Problemy związane z restrukturyzacją dużego obszaru przemysłowego na Górnym Śląsku były głównym powodem utworzenia kolejnej SSE. 18 VI 1996 r. Rada Ministrów wydała rozporządzenie o utworzeniu Katowickiej SSE [17]. Strefa ta początkowo obejmowała 826,9 ha i położona była na terenie 8 miast i gmin woj. katowickiego. Składała się z 4 podstref gliwickiej – 336,4 ha, jastrzębsko-żorskiej – 35,2 ha, sosnowiecko-

dąbrowskiej – 211,8 ha i tyskiej –143,5 ha. Strefa została utworzona na 20 lat i jej zasadniczym celem poza restrukturyzacją przemysłu wydobywczego i przetwórczego było utworzenie 25 tys. nowych miejsc pracy. Zarządzającym strefą została Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., a jej majątek pochodził od A WRSP – 46%, i Skarbu Państwa [18].

Na terenie utworzonej strefy mającej dobre połączenia drogowe i kolejowe z wieloma miastami w kraju i za granicą znajdowały się liczne upadłe przedsiębiorstwa państwowe, kopalnie, zakłady przetwórcze, dobrze wykształcona kadra kierownicza i pokaźne zasoby siły roboczej. Stąd też strefa ta rozwijała się dość dobrze, do końca 2000 r. wydano w niej 35 zezwoleń na działalność gospodarczą, zatrudnienie znalazło ponad 9,4 tys. osób, a nakłady inwestycyjne przekroczyły 2,7 mld zł. [jak w tabeli 1.]

Warunki inwestowania w Katowickiej SSE były zbliżone do poprzedniej strefy, z tym, że większa uwaga zwrócona była na ochronę środowiska i zachowanie równowagi ekologicznej. Podmioty, które zainwestowały w strefie co najmniej 2 mln euro przez pierwsze 10 lat zwolnione były z podatku dochodowego, a przez dalsze 10 lat w 50%. Zwolnione były też z płacenia podatku od nieruchomości i zobowiązane do przestrzegania norm ekologicznych. Strefa ta po 2000 r. została powiększona do 1 156 ha i objęła miasta: Dąbrowę Górniczą, Gliwice, Jastrzębie –Zdrój, Sosnowiec, Tychy, Żory, Częstochowę, Bielsko-Białą, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Zabrze oraz gminy Bieruń, Czerwonka-Leszczyny, Godów, Pawłowice, Siewierz i Sławków. Do końca 2005 r. jej zagospodarowanie sięgało 50%, działały w niej 72 firmy, a ich nakłady inwestycyjne przekroczyły 7,7 mld zł. Utworzono w niej 21 690 miejsc pracy, a główni inwestorzy to: Opel Polska Sp. z o. o /General Motors/ specjalizująca się w sektorze motoryzacyjnym, Delphi Polska Automotive System Sp. z o. o. funkcjonująca w podobnej branży, Guardian Industries Poland Sp. z o. o. specjalizująca się w przemyśle chemicznym i Electrolux Poland Sp. z o. o.– produkująca AGD [19] i tabela 2.

W 1996 r. władze państwowe utworzyły jeszcze jedną SSE. 25 VI tego roku Rada Ministrów wydała rozporządzenie o utworzeniu Suwalskiej SSE. Powstała ona w województwie, które miało najniższy PKB na mieszkańca w skali kraju, a bezrobocie należało do najwyższych wśród 49 województw. Region ten odznaczał się też skromnym uprzemysłowieniem, niskim poziomem przetwórstwa i od kilku lat dystans gospodarczy między nim a resztą kraju narastał coraz bardziej [20].

Celem strategicznym utworzonej strefy o obszarze 431,6 ha było zorganizowanie około 15 tys. miejsc pracy, i uformowanie silnego ośrodka przemysłowego współpracującego z rynkami państw ościennych. W rozporządzeniu ministra gospodarki o ustaleniu planu rozwoju Suwalskiej SSE zapisano, że „nakłady związane z budową zakładów i wyposażeniem

technicznym poniosą inwestorzy, natomiast koszty rozwoju infrastruktury poniesie w głównej mierze zarządzający. Preferowani będą inwestorzy, którzy na stałe zwiążą się ze strefą i szybko tworzyć będą nowe miejsca pracy” [20].

Utworzona strefa położona była na terenie gmin: Suwałki, Gołdap i Elk oraz miasta Suwałki. Na tym obszarze zarządzanym przez Specjalną Strefę Ekonomiczną S.A. z siedzibą w Suwałkach znajdowały się budynki o powierzchni około 7,5 tys. m², a poziom infrastruktury był zróżnicowany. Utworzona strefa składała się z 3 podstref: suwalskiej, elckiej i gołdapskiej i do 2000 r. rozwijała się dość prężnie. Do końca tego roku wydano w niej 48 pozwoleń, zatrudnienie znalazło około 3,8 tys. osób, a nakłady inwestorów przekroczyły 124 mln zł [jak w tabeli 1].

W następnych latach strefa ta mimo występowania w terenie 30% bezrobocia nie rozwijała się już tak dynamicznie. Po 2000 r. jej obszar został zmniejszony do 288,9 ha i podzielono ją na 4 podstrefy: suwalską – 116,2 ha, elcką – 104,7 ha, gołdapską – 57,1 ha i grajewską – 10,9 ha. Do końca 2005 r. znajdowały się w niej wolne miejsca pod inwestycje, 62 firmy otrzymało zezwolenia na działalność, z czego 55 faktycznie ją podjęło. Główni inwestorzy tej strefy to: Porta KMI Sp. z o. o., specjalizująca się w branży drzewnej, Masa Blecor Polska – przemysł drzewny, Cezar. C. Nowiński – tworzywa sztuczne, Malow Sp. z o. o. – przemysł metalowy i Recman Sp. z o. o. – przemysł odzieżowy [19].

Na ogół dobre efekty ekonomiczne utworzonych stref zmobilizowały władze państwowe do tworzenia kolejnych tego rodzaju obszarów. 15 IV 1997 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o utworzeniu Legnickiej SSE [21]. Utworzono ją w województwie w którym dominującą branżą był przemysł miedziany mający jednak coraz większą konkurencje na rynkach europejskich i światowych, i dość zużyty park maszynowy. Dla pracowników branży miedzianej należało więc utworzyć nowe miejsca pracy, co wymagało użycia instrumentów ekonomicznych.

Początkowy obszar Legnickiej SSE wynosił 381,9 ha i położony był na terenie Legnicy – 66 ha, Polkowic – 109,6 ha i gminy Gromadka – 206,3 ha. Na terenie ostatniej gminy w miejscowości Krzywe znajdowała się w przeszłości baza wojsk radzieckich, które mocno zdewastowały okolice. Z bazy tej w skład strefy weszły: autopark, magazyny paliw, punkt przygotowania rakiet, schrony samolotowe, amunicyjne, lotnisko i inne obiekty znajdujące się przeważnie w złym stanie technicznym [22].

Legnicka SSE utworzona została na 20 lat i inwestorzy, którzy chcieli uzyskać w niej zwolnienie od podatku dochodowego przez pierwsze 10 lat, winni zainwestować co najmniej 850 tys. euro, lub zatrudnić minimum 100 pracowników. Przy niższym poziomie inwestowania „zwolnieniu podlega, dochód w kwocie odpowiadającej wielkości inwestycji”, a z tytułu

zatrudnienia „ulgi w podatku dochodowym wyniosą 10% za każde 10 pracowników zatrudnionych przez przedsiębiorcę, lecz nie mogą przekraczać 100 %. Przez kolejne 10 lat inwestorzy posiadali 50 % ulgę w podatku dochodowym, a przez cały czas istnienia strefy zwolnieni byli z płacenia podatku od nieruchomości [22].

Do końca 2000 r. w Legnickiej SSE wydano 7 zezwoleń na działalność gospodarczą, inwestorzy wydali 990 mln zł i utworzyli ponad 3 tys. miejsc pracy. W dalszych latach strefa ta została powiększona do 416,8 ha i podzielona na 7 podstref: Legnicę – 55,1 ha, Legnickie Pole – 47,4 ha, Krzywe – 154,5 ha, Lubin – 27,8 ha, Polkowice – 87,6 ha, Środę Śląską – 16,5 ha, i Złotoryję – 27,9 ha. Do końca 2005 r. wydano w niej 41 zezwoleń, utworzono ponad 5,3 tys. miejsc pracy, a inwestycje przekroczyły 2,7 mld zł. W strefie tej znalazły się między innymi: Volkswagen Motor Polska Sp. z o. o., Sitech Sp. z o. o., Viessman Technika Grzewcza Sp. z o. o., Brugmar Fabryka Grzejników Sp. z o. o., i Royal Europa Sp. z o.o. specjalizującą się w branży budowlanej [19] i tabela 2.

Tabela 1.

Specjalne Strefy Ekonomiczne w Polsce w 2000 r.

Lp	Nazwa SSE	Rok utworzenia	Czas istnienia	Wydane zezwolenia	Inwestycje w mln zł	Zatrudnienie
1.	Kamiennogórska	1997	20	3	24,8	446
2	Katowicka	1996	20	35	2 267,5	9 422
3	Kostrzyńsko-	1997	20	2	38,0	160
4	Słubicka	1997	12	2	12,5	600
5	Krakowska	1997	20	7	994,8	3 154
6	Legnicka	1997	20	9	219,8	829
7	Łódzka	1995	20	36	919,0	4 400
8	Mielecka	2001	20	5	104,9	495
9	Pomorska*	1997	20	6	9,1	75
10	Słupska	1997	20	8	56,3	680
11	Starachowicka	1996	20	48	124,1	3 864
12	Suwalska	1997	20	12	88,0	874
13	Tarnobrzeska	1997	20	18	288,5	3 925
14	Wałbrzyska	1997	20	6	28,0	97
	Warmińsko-Mazurska					
				197	5 675,3	29 021

Źródło. D. Wicherska, *Geografia w szkole*, nr 2, Warszawa 2001; www.geografia.Lo4.pl/opracowania/. *Pomorska SSE ekonomiczna powstała w połowie 2001 r. z połączenia SSE Tczew i SSE Żarnowiec, i dane odnoszące się do niej stanowią sumę połączonych stref.

W pierwszej połowie 1997 r. władze państwowe powołały do życia jeszcze dwie inne SSE. 15 IV 1997 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o utworzeniu Łódzkiej SSE [23]. Utworzono ją w województwie, w którym dominował przemysł tekstylny charakteryzujący się niskim poziomem rentowności i płac, co skutkowało gorszym od przeciętnego poziomem życia mieszkańców. W województwie tym od pewnego czasu spadała produkcja, istniały coraz większe trudności ze zbytem towarów za wschodnią granicę Polski i upadające giganty masowo zwalniały pracowników. W końcu 1997 r. tylko w Łodzi było 38 382 bezrobotnych, w Pabianicach – 4 674, a w Zgierzu – 8092 [24].

Łódzka SSE utworzona została na 20 lat i początkowo obejmowała 208,9 ha powierzchni podzielonej na 4 podstrefy: Łódź – 77,1 ha, Ozorków – 32,2 ha, Pabianice – 67,4 ha i Zgierz – 32,2 ha. Zasadniczym jej celem było utworzenie 7 tys. miejsc pracy i zagospodarowanie wolnych terenów upadających zakładów Uniontex, Przemysłu Barwników „Boruta” S.A. i kilku innych, zróźnicowanie gałęziowo-branżowe regionu, przyciągnięcie inwestorów krajowych i zagranicznych. Każdy podmiot inwestujący w strefie co najmniej 2 mln euro przez pierwsze 10 lat jej istnienia zwolniony był z płacenia podatku dochodowego, a przez kolejne 10 lat w 50%. Zwolniony był też z płacenia podatku od nieruchomości i za zatrudnienie 10 pracowników mógł otrzymać 10% ulgę, która tak jak w innych nie mogła przekraczać 100 % podatku dochodowego [24].

Do końca 2000 r., w Łódzkiej SSE wydano 9 zezwoleń na działalność gospodarczą, utworzono 829 miejsc pracy, a inwestorzy zainwestowali w niej ponad 219 mln zł. Zasadniczy rozwój tej strefy nastąpił po tym roku. Do końca 2005 r. obszar jej został powiększony do 383,4 ha i podzielony na 16 podstref, wśród których tylko Łódź – 96 ha, i Zgierz – 222,4 ha są większymi, a pozostałe nie przekraczają 50 ha powierzchni i znajdują się w dużym rozproszeniu w miejscowościach: Chociw, Ksawerów, Kutno, Łęczyca, Ozorków, Pabianice, Piotrków Trybunalski, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Sławno, Tubądzin, Wolbórz, Widawa. Do końca nadmienionego roku w strefie tej wydano 59 zezwoleń na działalność gospodarczą, inwestorzy wydali ponad 2 mld zł i utworzyli ponad 5,3 tys. miejsc pracy. W strefie znalazły się między innymi firmy: BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego, Gillette International Poland, Indesit Company Polska Sp. z o. o., Ceramika Paradyż Sp. z o. o., Chopita Poland Sp. z o. o., i Haering Polska Sp. z o. o. specjalizująca się w produkcji urządzeń precyzyjnych [19] i tabela 2.

15 IV 1997 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o utworzeniu Wałbrzyskiej SSE [25]. Wałbrzych i region od wielu lat związany był z przemysłem węglowym i likwidacja kopalń i przemysłu maszynowego spowodowała lawinowy wzrost bezrobocia, które w połowie 1997 r. w woj.

wałbrzyskim przekroczyło 56,6 tys. osób. Utworzenie więc strefy z 6 tys. miejsc pracy miało zahamować te niekorzystne tendencje, przyciągnąć inwestorów krajowych i zagranicznych [26].

Wałbrzyska SSE początkowo zajmowała 256,4 ha powierzchni podzielonej na 4 podstrefy: dzieżoniowską – 15,7 ha, kłodzką – 23,3 ha, wałbrzyską – 133 ha i Nową Rudę – 84,4 ha. Ostatnia podstrefa obejmowała dwa obręby Drogosław gdzie były tereny należące do kopalni Nowa Ruda i obręb Słupiec, a w podstrefie kłodzkiej na obszarze 9,6 ha znajdowały się zabudowania po byłej Fabryce Domów. W Wałbrzyskiej SSE preferowani byli inwestorzy z branży motoryzacyjnej, elektrotechnicznej, metalowej, tworzyw sztucznych i przemysłu odzieżowego, a warunki inwestowania były podobne jak w innych strefach. Do końca 2000 r. w strefie tej wydano 18 zezwoleń, zainwestowano 288 mln zł i utworzono prawie 4 tys. miejsc pracy [26] i tabela 1.

W następnych latach strefa ta została powiększona do 745,9 ha i podzielona na 15 podstref. Do istniejących już podstref przyłączono nowe położone w Brzegu Dolnym, Jelczu, Laskowicach, Krotoszynie, Kudowie-Zdroju, Nysie, Oławie, Strzelinie, Strzegomiu, Świdnicy, Wrocławiu i Żarowie. Do końca 2005 r. w strefie tej wydano 59 zezwoleń, zainwestowano ponad 4,5 mld zł i utworzono 18 789 miejsc pracy. Najwięksi inwestorzy tej strefy to: Toyota

Motor Industries Poland, Electrolux Poland, Wrozamet, General Electric Power Controls i Henkel Cerasit specjalizujący się w branży budowlanej [27] i tabela 2.

W drugiej połowie 1997 r. w Polsce utworzono dalsze SSE. 9 IX 1997 r. Rada Ministrów wydała rozporządzenie o utworzeniu Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Młdej Przedsiębiorczości. Strefa ta liczyła 240,7 ha i położona była na terenie miast: Jawor, Kamienna Góra, Kowary, Lubań, Piechowice oraz gmin Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubawka i Nowogrodzic. Strefa utworzona została na 20 lat, na terenie, który odznaczał się dużym bezrobociem, jej celem było utworzenie 5 tys. miejsc pracy i zmiana regionalnej struktury przemysłu. Inwestorzy, którzy zainwestowali w strefie co najmniej 400 tys. euro przez pierwsze 10 lat zwolnieni byli z płacenia podatku dochodowego, a przez kolejne 10 lat w 50%. Do końca 2000 r. w strefie tej wydano 3 zezwolenia, utworzono 446 miejsc pracy i zainwestowano 24,8 mln zł [28] i tabela 1.

W dalszych latach strefa ulegała nieznacznemu powiększeniu do 241,1 ha i do końca 2005 r. wydano w niej 26 zezwoleń na działalność gospodarczą i utworzono ponad 2,2 tys. miejsc pracy. W strefie tej inwestowały firmy z kapitałem polskim i obcym w tym: Pakata Petri Parks Sp. z o.o., Lubatex Sp. z o.o. i Weber Hydraulika Sp. z o.o [29, 19].

9 IX 1997 r. Rada Ministrów powołała też do życia Kostrzyńsko-Słubicką SSE. Strefa ta o obszarze 457,2 ha utworzona została na terenie woj. gorzowskiego, na obszarach gdzie bezrobocie przekraczało 13% osób czynnych zawodowo. Utworzenie jej związane było również ze słabym zagospodarowaniem terenów ciągnących się od Kostrzyna do Słubic, oraz z planowanym przystąpieniem Polski do UE. Z uwagi na likwidację bazarów i służb celnych bezrobocie w tym terenie mogło drastycznie wzrosnąć. W strefie zamierzano utworzyć 9 tys. miejsc pracy i nowy ośrodek przemysłowy współpracujący z UE. Strefa początkowo podzielona została na 2 podstrefy Kostrzyń – 324,9 ha i Słubice – 132,2 ha, w której znajdowały się liczne obiekty wojskowe po jednostkach radzieckich. Inwestorzy, którzy zainwestowali w strefie co najmniej 1 mln euro, lub zatrudnili 50 osób, przez pierwsze 10 lat zwolnieni byli z podatku od dochodu, przez kolejne 10 lat w 50 %, a przez cały czas istnienia strefy całkowicie zwolnieni byli z podatku od nieruchomości [30].

W pierwszych latach istnienia strefa ta funkcjonowała dość słabo. Do końca 2000 r. wydano w niej tylko 2 zezwolenia i utworzono 160 miejsc pracy. Rzeczywisty jej rozwój nastąpił dopiero w dalszych latach. Do końca 2005 r. jej obszar powiększony został do 804,5 ha przez włączenie terenów położonych w Gorzowie Wielkopolskim – 24,8 ha, Nowej Soli – 38,6 ha, Gubinie – 10,2 ha, Bytomie Odrzańskim – 12,3 ha, Szwarzędzu – 79,9 ha, w Barlinku – 13,2 ha, Policach – 12,0 ha, Karlinie – 52,1 ha, i mniejsze obszary w kilku innych miejscowościach. Do nadmienionego roku strefa została całkowicie zagospodarowana, wydano w niej 70 zezwoleń i utworzono ponad 7 tys. miejsc pracy. W strefie znalazły się między innymi: aurecia Gorzów Sp. z o.o., VW Poznań Sp. z o.o., Barlinek S. A. Teleskop S. A. i Rabina Sp. z o. o. specjalizująca się w produkcji tworzyw sztucznych [19] i tabela 2.

9 IX 1997 r. Rada Ministrów wydała też rozporządzenie o utworzeniu Słupskiej SSE [31]. Utworzono ją w województwie, w którym PKB na mieszkańca stanowił 0,75 % PKB statystycznego mieszkańca Polski, a stopa bezrobocia była dwukrotnie wyższa od krajowej, głównie z powodu likwidacji PGR i upadku przedsiębiorstw państwowych. Region gdzie utworzono strefę był słabo uprzemysłowiony i dystans między nim a krajem coraz bardziej narastał.

Początkowo Słupska SSE liczyła 135,8 ha i w większości składała się z terenów niezagospodarowanych, z wyjątkiem 10 ha na których znajdowała się upadła Fabryka Domów, produkująca w przeszłości prefabrykaty w systemie wielkiej płyty typu WK-70. Na terenie tej fabryki było kilkanaście obiektów i budynków wyposażonych w maszyny i urządzenia do produkcji betonu, suwnice, przenośniki transportowe, obrabiarki i hale produkcyjne. Łączna powierzchnia tych obiektów wynosiła 11,5 tys. m², z czego około 10

tys. nadawało się do zagospodarowania. Na wschód od strefy znajdowało się lotnisko w miejscowości Radzikowo, a w Ustce port morski o możliwości przeladunkowej 800 t/dobę [32].

Słupska SSE utworzona została na 20 lat. Inwestorzy, którzy zainwestowali w niej co najmniej 600 tys. euro przez 10 lat zwolnieni byli z podatku dochodowego, a przez kolejne 10 lat w 50 %. Zwolnieni byli też z płacenia podatku od nieruchomości, a w przypadku zainwestowania powyżej 600 tys. euro na każdych 10 zatrudnionych pracowników przysługiwała im 20% ulga w podatku od dochodu, nie większa jednak niż 100 % tego podatku. Gdy inwestorzy nie mieli innych uprawnień do ulg, mogli podwyższyć stawki amortyzacyjne od środków trwałych służących do prowadzenia działalności w strefie do współczynnika 4,0 [32].

Docelowo miało powstać w strefie 5 tys. miejsc pracy. Do końca 2005 r. jej obszar powiększono do 210 ha i podzielono na 5 podstref: Słupsk – 102,9 ha, Radzikowo – 33,1 ha, Debcze – 9,87 ha, Koszalin – 22,0 ha i Szczecinek – 42,1 ha. Do końca tego roku utworzono w niej ponad 3,7 tys. miejsc pracy, zainwestowano 135,6 mln zł, a głównymi inwestorami byli Athletic Manufacturing Sp. z.o.o., Dajar Dom i Ogród S. A., Elfa Polska Sp. z o. o., Homet System Sp. z. o., i Plast Team Poland S. A. specjalizująca się w produkcji tworzyw sztucznych [19] i tabela 2.

9 IX 1997 r. Rada Ministrów wydała również rozporządzenie o utworzeniu SSE Starachowice [33]. Utworzono ją na obszarze 123,7 ha, na terenie miasta Starachowice, gdzie dominującą branżą był przemysł metalowy i motoryzacyjny oparty na Fabryce Samochodów Ciężarowych „Star”. Gdy zakład ograniczył produkcję i rozpoczął zwalnianie pracowników bezrobocie w Starachowicach przekroczyło 19% osób czynnych zawodowo. Strefę utworzono na wydzielonym terenie od wspomnianych zakładów, znajdowały się na niej zabudowania o powierzchni 14 tys. m², kanalizacja, pełne zaopatrzenie w energię elektryczną, ciepłą, wodę, była łączność telefoniczna. Inwestorzy, którzy zainwestowali w tej strefie co najmniej 1 mln euro, albo zatrudnili 100 pracowników, przez 10 lat całkowicie byli zwolnieni z podatku dochodowego, a przez kolejne 10 lat w 50 %. W przypadku niższych inwestycji zwolnieniu podlegały zainwestowane sumy, a w przypadku braku innych praw do ulg mogli podwyższyć stawki amortyzacyjne od środków trwałych do współczynnika 4,0 [34].

W strefie zamierzano utworzyć miejsca pracy dla 4,5 tys. pracowników i dla 1,8 tys. osób spoza strefy. Preferowani byli inwestorzy z branży motoryzacyjnej, metalowej i materiałów budowlanych. Do końca 2005 r. strefa ta została powiększona do 329, 7 ha i podzielona na 7 podstref: Starachowice – 167,9 ha, Ostrowiec Świętokrzyski – 94,7 ha, Skarżysko-Kamienna – 10,5 ha, Końskie – 16,4 ha, Stąporków – 9,9 ha, Szydłowiec –

13,5 ha i Tułowice – 16,9 ha. Do końca tego roku wydano w niej 45 zezwoleń na działalność gospodarczą, zainwestowano 372, 5 mln zł, i utworzono ponad 4,8 tys. miejsc pracy [19] i tabela 2.

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 9 IX 1997 r., utworzona została też Tarnobrzaska SSE Euro-Park Wisłosan [35]. Jej utworzenie w woj. tarnobrzeskim miało sprzyjać restrukturyzacji terenu i dywersyfikacji produkcji, a nadrzędnym celem było utworzenie 11 tys. miejsc pracy. Tarnobrzaska SSE początkowo liczyła 609 ha i zlokalizowana była na terenach HSW, Zakładów Metalowych Dezamet w Nowej Dębie, Kopalni i Zakładów Przetwórstwa Siarki w Tarnobrzegu, Kopalni i Zakładów Przetwórstwa Siarki w Machowie, Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki w Grzybowie. Zarządzającym strefą została wspomniana ARP S. A. z siedzibą w Warszawie, która podobnie jak w przypadku strefy mieleckiej, w Tarnobrzegu utworzyła oddział składający się z 3 pionów: marketingu i rozwoju, eksploatacji i rozwoju majątku i finansowo-księgowy. Oddział ten przejął wszystkie sprawy związane z majątkiem strefy, jej promocją, i przyciągnięciem inwestorów. Zajmował się też prowadzeniem kursów i przekwalifikowaniem pracowników zwalnianych z zakładów państwowych.

Tarnobrzaska SSE początkowo podzielona była na 4 podstrefy. W podstrefie Nowa Dęba położonej na terenie byłych Zakładów Metalowych Dezamet znajdowało się 5 hal produkcyjno-magazynowych o powierzchni 14 tys. m², pełna infrastruktura, bocznica kolejowa, i urządzenia do rozładunku materiałów. Z kolei w podstrefie Tarnobrzeg-Machów gdzie tereny były dobrze uzbrojone, a dostarczana energia elektryczna wykorzystywana tylko w 20 %, a ciepła w 50 %, było 13 budynków produkcyjno-magazynowych o powierzchni 25,5 tys. m², 3 biurowce o powierzchni 5,7 tys. m², oraz inne budynki, które służyły jako zaplecze dla pracowników zajmujących się rekultywacją terenów po Kopalni Machów. Z kolei w podstrefie Stalowa Wola położonej w południowej części HSW było 55 budynków o powierzchni 288 tys. m², i pod zabudowę można było przeznaczyć 56 ha słabo zalesionych gruntów. Do strefy tej zamierzano przyjmować każdego inwestora i każdy rodzaj inwestycji. W ostatniej podstrefie Staszów-Grzybów zlokalizowanej na terenie Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki w Grzybowie pod nową zabudowę można było przeznaczyć 50 ha gruntu. Podmioty, które zainwestowały w Tarnobrzeską SSE co najmniej 2 mln euro w ciągu pierwszych 10 lat całkowicie były zwolnione z podatku dochodowego, a przez następne 10 lat w 50 %. Zwolnieni byli też z opłacania podatku od nieruchomości. Do końca 2000 r. w strefie tej wydano 12 zezwoleń, utworzono 874 miejsc pracy i zainwestowano 88 mln zł [35] i tabela 1.

Tarnobrzaska SSE jak kilka innych jest strefą rozproszoną. Odległości między poszczególnymi podstrefami są znaczne i po 2000 r. jeszcze

wzrosły, na skutek powiększenia strefy do 1105,1 ha i przyłączenia nowych obszarów. W końcu 2005 r. strefa ta była podzielona na 7 podstref: Tarnobrzeg-Machów –168,7 ha, Stalowa Wola–243,4 ha, Nowa Dęba – 174,5 ha, Staszów-Grzybów – 97 ha, Radom – 92,6 ha, Wrocław-Kobierzyce – 281,6 ha i Jasło 47,2 ha. Istniało w niej jeszcze 190 ha pod inwestycje typu „greenfield” oraz niezagospodarowane hale magazynowe i obiekty administracyjne. Do końca nadmienionego roku wydano w niej 81 zezwoleń, utworzono ponad 10 tys. miejsc pracy, a nakłady prze-kroczyły 1 mld zł. W strefie tej działają między innymi: Stahschmidt & Maiworm Sp. z. o.o., Toora Poland S. A., Sanfarm Sp. z. o. o., Zbyszko Company Sp. z. o. o., i Toho Poland Sp. z. o.o [19] i tabela 1.

9 IX 1997 r. Rada Ministrów podjęła decyzję o utworzeniu jeszcze jednej SSE Warmińsko-Mazurskiej [36]. Utworzona została ona na terenie woj. olsztyńskiego, na obszarach dotkniętych strukturalnym bezrobociem, a jej zasadniczym celem poza ograniczeniem bezrobocia była współpraca z podmiotami znajdującymi się za wschodnią granicą Polski. Strefa ta początkowo liczyła 334,9 ha i składała się z 3 podstref: Bartoszyce – 132,1 ha, Dobre Miasto – 63,1 ha i Szczytno – 139,7 ha. Zarządzającym została Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S. A. Każdy inwestor, który zainwestował w strefie 350 tys. euro, lub zatrudnił minimum 50 osób, przez 10 lat zwolniony był z podatku dochodowego, a przez kolejne 10 lat w 50 %. Przy niższym poziomie inwestycji, zwolnieniu podlegały zainwestowane sumy, a z tytułu zatrudnienia każdych 10 pracowników, ulga w podatku dochodowym wynosiła 20%, nie więcej jednak aniżeli 100% tego podatku. Gdy inwestorzy nie mieli innych uprawnień, mogli podnieść stawki amortyzacyjne od środków trwałych do współczynnika 4,0 [37].

Podobnie jak w przypadku innych stref, rzeczywisty rozwój Warmińsko-Mazurskiej SSE nastąpił dopiero po 2000 r. Jej obszar do końca 2005 r. został powiększony do 524 ha i podzielony na 13 podstref. Do 2006 r. w strefie tej wydano 43 zezwolenia na działalność gospodarczą, zainwestowano ponad 597 mln zł i utworzono ponad 6 tys. miejsc pracy. W strefie tej rozpoczęły działalność: Michelin Polska S. A – produkcja opon, Atis Sp. z o.o., – przemysł metalowy, Termo-plast – materiały cierne i Agrochem Sp. z.o.o., specjalizująca się w przemyśle chemicznym [38].

Tabela 2.

Specjalne Strefy Ekonomiczne w Polsce w końcu 2005 r.

L. p	Nazwa SSE	Obszar w ha	Wydane zezwolenia	Nakłady inwestycyjne w tys. zł	Utworzone miejsca pracy
1.	Kamiennogórska	241,14	26	606,0	2329
2.	Katowicka	1156,23	118	7 713,9	21690

L. p	Nazwa SSE	Obszar w ha	Wydane zezwolenia	Nakłady inwestycyjne w tys. zł	Utworzone miejsca pracy
3	Kostrzyńsko-Słubicka	804,54	70	1 029,3	7241
4	Krakowska	262,79	21	463,1	3823
5	Legnicka	416,80	41	2 780,5	5385
6	Łódzka	383,00	59	2 061,8	3380
7	Mielecka	707,13	73	2 363,2	11003
8	Pomorska	382,82	42	1 428,8	10252
9	Słupska	210,02	27	135,6	1541
10	Starachowicka	329,75	45	372,5	4830
11	Suwalska	288,75	62	478,1	3739
12	Tarnobrzeska	1105,16	81	1 070,5	10306
13	Wałbrzyska	745,90	59	4 596,5	18789
14	Warmińsko-Mazurska	524,07	43	597,2	5960
Ogółem		7 558,28	767	25 707,0	112 168

Źródło: www.magip.gov.pl /Specjalne Strefy Ekonomiczne na koniec 2005 r./

14 X 1997 r. została utworzona SSE „Krakowski Park Technologiczny”. Utworzono ją w drugim co do wielkości ośrodku akademickim i naukowo-badawczym w Polsce, w celu utrzymania stałej platformy współpracy między uczelniami a przemysłem. Istotny wpływ na jej utworzenie miała też restrukturyzacja Huty im. T. Sędzimir i pełne wykorzystanie istniejących w Krakowie ponad 100 jednostek naukowo-badawczych, zatrudniających około 6,5 tys. pracowników [39].

SSE „Krakowski Park Technologiczny” utworzona została na 12 lat. Jej początkowy obszar wynosił 86,4 ha i składał się z Parku Technologicznego Huty im T. Sedzimir –17,6 ha, Parku Technologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Pychowicach – 39,3 ha, i Parku Technologicznego Politechniki Krakowskiej –28,5 ha. Do strefy zamierzano przyciągnąć inwestorów strategicznych z zakresu technologii i techniki wysokiej półni, wysokich ciśnień, inżynierii medycznej, biotechnologii, inżynierii genetycznej i mikroelektroniki. Podmioty, które zainwestowały w strefie 2 mln euro przez 6 lat były zwolnione z podatku dochodowego, a przez następne 6 lat w 50%. Gdy inwestycje były mniejsze z podatku dochodowego zwolniona była zainwestowana suma [40].

W odniesieniu do możliwości SSE Krakowski Park Technologiczny początkowo działała bardzo słabo. Do końca 2000 r. wydano w niej tylko 2 zezwolenia na działalność i utworzono 600 miejsc pracy. Dopiero w dalszych latach strefa ta została powiększona do 262,79 ha i podzielona na 4

podstrefy położone w Bronowicach, Czyżynach, Pychowicach oraz w Tarnowie (Tarnowski Park Przemysłowy Plastikowa Dolina – 39,07 ha). Do końca 2005 r. w strefie tej wydano 21 zezwolenie, zainwestowano 463 mln zł i utworzono ponad 3,8 tys. miejsc pracy. Na terenie strefy znalazły się między innymi: Motorola Inc, RR Donnellg, Becker powłoki Przemysłowe i ABM Solid S.A Polska [41] i tabela 2.

Ostatnia z działających obecnie stref, Pomorska SSE utworzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z 11 VII 2001r. [42]. Strefa ta nie powstała od podstaw, lecz w wyniku połączenia dwóch słabo działających podmiotów SSE Żarnowiec i SSE Tczew. W chwili powstania Pomorska SSE zajmowała 369,1 ha powierzchni położonej w 14 miejscowościach. Zasadniczym jej celem było utworzenie 6 tys. miejsc pracy, wykorzystanie istniejących budynków i infrastruktury [43]. Do końca 2005 r. Pomorska SSE została powiększona do 382,8 ha, wydano w niej 42 zezwolenia i utworzono ponad 10 tys. miejsc pracy. Główni inwestorzy strefy to: ALL Tech Sp. z.o.o., Fabryka Plastików Pomerania Sp. z o.o., International Paper Kwidzyna S. A., i Tapflo Sp. z.o.o., produkująca pompy i sprężarki [44].

II. Spółki zarządzające Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi.

W końcu 2005 r. w Polsce działało 14 SSE, które zajmowały ponad 7,5 tys. ha powierzchni położonej w różnych częściach kraju, i zatrudniały ponad 112 tys. osób. Strefami tymi zarządzało 13 spółek z dużym udziałem Skarbu Państwa. Wspomniana ARP S.A. z siedzibą w Warszawie w 100% jest własnością Skarbu państwa. W końcu 2005 r. jej aktywa wynosiły 2 125 711 000 zł. Z kolei w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej Sp. z o.o., o wartości 79 467 000 zł, Skarb Państwa posiada 49 613 000 zł czyli 62,4 % jej kapitału i taki sam odsetek głosów przy podejmowaniu decyzji [jak w tabeli 3].

W tych spółkach zarządzających, w których udział kapitałowy Skarbu Państwa stanowi mniejszość, w statutach zapisano, że przy podejmowaniu decyzji Skarb Państwa, albo samorząd wojewódzki ma dysponować co najmniej 51% głosów. W S. A. Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna Skarb państwa posiada kapitały o wartości 10 619 800 zł czyli 38,6% całości, lecz udział głosów w podejmowaniu decyzji 61,48%. W S. A. Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna Skarb Państwa posiada 5 864 900 zł kapitału, co stanowi tylko 20,9 % całości, lecz udział procentowy głosów 56,7%. Strukturę kapitałową spółek zarządzających SSE przedstawia tabela 3.

W niektórych spółkach zarządzających SSE udziały mają liczne instytucje. Przykładowo w Katowickiej SSE S.A. udziały kapitałowe poza Skarbem Państwa mają miasta: Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-

Zdrój, Sosnowiec, Tychy, oraz gminy Gołw, Pawłowice i Zory. W Legnickiej SSE S.A. poza Skarbem Państwa swoje udziały mają: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska – 4 mln zł, ING Security S.A. – 100 tys. zł, Bank Zachodni WBK S.A. – 150 tys. zł, oraz gminy Polkowice – 8 635 000 zł, Złotoryja – 2 400 000 zł, Gromadka – 1 300 000 zł, Legnica – 394 tys. zł i Warta Bolesławiec – 300 000 zł. Z kolei w Wąbrzyskiej SSE S.A. udziały kapitałowe poza Skarbem Państwa posiada aż 16 instytucji w tym gminy: Wąbrzych – 14 210 657 zł, Dzierżoniów – 5 460 000 zł, Kłodzko – 1 mln zł, Zarów – 1 640 000 zł, Jelcz-Laskowice – 4 830 000 zł, Oława – 1 710 000 zł i Nysa – 30 000 zł [jak w tabeli 3].

Tabela 3.

Struktura kapitałowa spółek zarządzających SSE w końcu 2005 r.

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość z w zł	Udział kapitału w %	Udział głosów w %
ARP. S.A.	Skarb Państwa	2 125 711 000	100	100
Katowicka SSE. S. A	Skarb Państwa	4 570 000	55,53	58,92
	Inni	3 660 000	44,47	41,08
Kostrzyńsko-Słubicka SSE. S.A.	Skarb Państwa	5 864 900	20,90	56,70
	Inni	22 194 400	79,10	43,30
Krakowski Park Tech. SSE . S. A.	Skarb Państwa	15 000	8,57	51,00
	Inni	160 000	91,43	49,00
Legnicka SSE . S.A.	Skarb Państwa	14 317 000	45,31	55,21
	Inni	17 279 000	54,69	44,79
Łódzka SSE. S. A.	Skarb Państwa	17 812 000	71,70	88,07
	Inni	7 031 000	28,30	11,93
Pomorska SSE Sp. z o. o.	Skarb Państwa	49 613 000	62,40	62,40
	Inni	29 854 000	37,60	37,60
Pomorska Agencja Roz. Reg. S.A.	Skarb Państwa	3 707 500	27,78	58,34
	Inni	10 137 600	73,22	41,66
SSE Małej Przed. S. A.	Skarb Państwa	4 498 200	38,97	63,05
	Inni	7 044 000	61,03	36,95

SSE Starachowice S. A.	Skarb Państwa Inni	3 383 100 13 305 600	20,27 79,73	54,18 45,82
Suwalska SSE S. A.	Skarb Państwa Inni	8 076 900 11 891 000	40,46 59,54	66,46 33,54
Wałbrzyska SSE S. A.	Skarb Państwa Inni	43 640 000 44 670 000	49,42 50,58	79,39 20,61
Warmińsko-Mazurska SSE S. A.	Skarb Państwa Inni	10 619 800 16 897 000	38,60 61,40	61,48 38,52

Źródło: www. mgip. gov.pl. /Specjalne Strefy Ekonomiczne na koniec 2005 r./

Spółki zarządzające SSE odpowiadają za ich promocję, pozyskanie inwestorów i kapitału, łożą na utrzymanie w nich i rozbudowę infrastruktury, organizują przetargi, udzielają zezwoleń na działalność gospodarczą, kontrolują inwestorów. Roczne koszty ich utrzymania sięgają 1-3 mln zł [45, 46, 47, 48].

Spółki zarządzające prowadzą pełną dokumentację SSE, mogą zaciągać pożyczki, sprzedawać lub wydzierżawiać ich majątek, mogą też wydawać akcje i być akcjonariuszami innych spółek. Początkowo ich wyniki finansowe były różne, a od 2002 r. z pewnymi wyjątkami notują dodatnie salda bilansowe. Zagadnienie to przedstawia tabela 4.

W 2005 r. do wszystkich stref napłynęły 34 duże projekty inwestycyjne. Najbardziej znaczące inwestycje to LG Electronics Mława w strefie warmińsko-mazurskiej – 2150 miejsc pracy, Johnson Controls w strefie katowickiej – 900 miejsc pracy, MAN Trucks w krakowskiej – 650 osób, i Michelin Polska w warmińsko-mazurskiej – 523 osoby. Ta ostatnia inwestycja pod względem nakładów przekroczyła 982 mln zł i jest przedsięwzięciem rozwojowym [38: 3].

Tabela 4.
Wyniki finansowe spółek zarządzających SSE Polsce w latach 2002-2005
(w tys. zł)

Rok	2002	2003	2004	2005
Spółka zarządzająca				
ARP. S.A.	8 309,70	8 647,40	1 391,60	8 635,00
Katowicka SSE.S. A	625,00	4 253,20	4 351,20	9 763,20

Rok Spółka zarządzająca	2002	2003	2004	2005
Kostrzyńsko- Słubicka SSE. S.A.	736,00	4 253,20	4 352,20	9 763,90
Krakowski Park Tech. SSE . S. A.	89,00	593,63	600,40	575,00
Legnicka SSE . S.A.	-2 199,90	163,90	968,00	1 882,00
Łódzka SSE. S. A	741,82	924,77	-4 100,00	1 620,00
Pomorska SSE Sp. z o. o.	600,10	-1 406,20	-4 742,50	-1 377,50
Pomorska Agencja Roz. Reg. S.A.	-1 659,60	-570,20	1 597,70	186,70
SSE Małej Przed. S. A.	-1358,00	200,00	1 072,10	1 504,70
SSE Starachowice S. A.	262,40	-639,30	119,50	122,10
Suwalska SSE S. A.	-1 481,40	-772,30	-1 121,80	120,00
Wąlbzyska SSE S. A.	1 845,20	1 901,30	4 060, 80	7 098,70
Warmińsko- Mazurska SSE S. A.	-1 161,00	74,10	219,50	10,00

Źródło: www. mgip. gov.pl. /Specjalne Strefy Ekonomiczne na koniec 2005 r./

III. Efekty funkcjonowania SSE do końca 2005 r.

W ciągu niespełna 10 lat działalności SSE wydatnie zmieniły oblicze społeczno-ekonomiczne wielu regionów Polski. Zatrudnienie znalazło w nich ponad 112 tys. osób, stymulacji uległy niemal wszystkie dziedziny gospodarcze obszarów, na których zostały utworzone. Wydatnie wzrosło w nich zatrudnienie w firmach budowlanych, rozwinęła się cała gama usług,

transportowych, telefonicznych, finansowych, edukacyjnych i kulturalnych, powstały nowe miejsca pracy w formach kooperujących. Szacuje się, że 100 miejsc pracy utworzonych w strefie – w zależności od branży – generuje od 50 do 100 miejsc pracy w jej otoczeniu [38: 8].

W regionach gdzie powstały SSE podjęto rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej. Zmieniła się też struktura kapitału. Do końca 2005 r. kapitał amerykański zainwestował w polskie SSE ponad 5,4 mld zł, polski – ponad 5,3 mld zł, niemiecki – 4,2 mld zł, japoński – 3,7 mld zł, włoski – 2 mld zł, austriacki – 1,2 mld zł, francuski – 1 mld zł, szwedzki – 0,8 mld zł, holenderski – 0,5 mld zł, hiszpański – 0,4 mld zł, belgijski – 172,4 mln zł, brytyjski – 150,8 mln zł. Kilkanaście innych krajów w polskie SSE zainwestowało poniżej 100 mln zł. Łącznie 25 krajów w strefy te zainwestowało w latach 1995-2005 - 25 mld 707 mln zł [38: 8].

Mapa 1. Rozmieszczenie SSE w Polsce w 2005 r.

Napływ obcych firm i kapitałów wydatnie zmienił strukturę branżową SSE. Na rozwój branży transportowej wydano w nich ponad 9,5 mld zł (36% całości nakładów), na rozwój mas włóknistych- ponad 3 mld zł, na wyroby z gumy i tworzywa sztuczne ponad 2,4 mld zł, a na rozwój branż produkujących z surowców niemetalicznych wydano 2,1 mld zł i mniejsze kwoty na inne branże, w tym na usługi informatyczne i badaniowo-rozwojowe- 42,6 mln zł.

SSE wydatnie przyczyniły się do rozwoju usług projektowych, geodezyjnych, bazy hotelowej i gastronomicznej. Nastąpił w nich wzrost usług w zakresie pośrednictwa nieruchomości, zwiększyła się liczba oferentów sprzętu kserograficznego, kas fiskalnych komputerów i oprogramowania. Wzrósł w nich popyt na catering, agencje ochrony mienia, utrzymanie czystości i zieleni. Rola SSE w gospodarczym rozwoju Polski jest bardzo widoczna i niewątpliwie w najbliższych latach będzie wzrastała.

Список використаних джерел та літератури

1. Rocznik Statystyczny. – Warszawa, 1989.
2. Dziennik Ustaw, 1990, nr 51, poz. 258.
3. Mały Rocznik Statystyczny, 1995.
4. M. Bałtowski, Prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych. – Warszawa, 1998.
5. Mały Rocznik Statystyczny, 1999.
6. Dziennik Ustaw, 1994, nr 123, poz. 600.
7. Dziennik Ustaw, 2003, nr 188, poz. 1840.
8. Dziennik Ustaw, 2004, nr 273, poz. 27, 03.
9. Dziennik Ustaw, 2005, nr 184, poz. 1539.
10. Dziennik Ustaw, Dz. U. 1995, nr 107, poz. 526.
11. Dz. U. 1996, nr 154, poz. 749.
12. www.europark.com.pl;
13. Wicherska D., *Geografia w szkole*, nr 2, Warszawa, 2001.
14. Dziennik Ustaw, 2004.
15. Dziennik Ustaw, 2005, nr 81, poz. 710.
16. www.europark.com.pl/efekty_inwestorzy/.
17. Dziennik Ustaw, 1996, nr 88, poz. 397.
18. Dziennik Ustaw, 1998. Nr 70, poz. 459.
19. www.paiz.gov.pl/index/ Specjalne Strefy Ekonomiczne.
20. Dziennik Ustaw, 1996, nr 93, poz. 421.
21. Dziennik Ustaw, 1997, nr 44, poz. 274.
22. Dziennik Ustaw, 1997, nr 153, poz. 1003.
23. Dziennik Ustaw, 1997, nr 46, poz. 289.
24. Dziennik Ustaw, 1998, nr 139, poz. 900.
25. Dziennik Ustaw, 1997, nr 46, poz. 290.
26. Dziennik Ustaw, 1997, nr 153, poz. 1004.
27. Dziennik Ustaw, 1997, nr 135, poz. 903, i tabela 1.
28. Dziennik Ustaw, 2006, nr 211, poz. 1555.
29. Dziennik Ustaw, 1998, nr 43, poz. 258.
30. Dziennik Ustaw, 1997, nr 135, poz. 905.
31. Dziennik Ustaw, 1998, nr 43, poz. 259.
32. Dziennik Ustaw, 1997, nr 135, poz. 906.
33. Dziennik Ustaw, 1998, nr 135, poz. 879.
34. Dziennik Ustaw, 1997, nr 135, poz. 907.
35. Dziennik Ustaw, 1997, nr 135, poz. 909.
36. Dziennik Ustaw, 1998, nr 70, poz.460.

37. www. magip.gov. pl./ Przedsiębiorcy/ Specjalne Strefy Ekonomiczne na koniec 2005 r./.
38. Dziennik Ustaw, 1997, nr 135, poz.912.
39. Dziennik Ustaw, nr 86, poz. 960.
40. www. paiz.gov. pl.
41. Dziennik Ustaw, 2001, nr 84, poz. 909.
42. Dziennik Ustaw, 2005, nr 81, poz. 707.
43. www. magip, gov. pl/ Przedsiębiorcy/ Specjalne Strefy Ekonomiczne na koniec 2005 r./.
44. Dziennik Ustaw, 1997, nr 17, poz. 92.
45. Dziennik Ustaw, 1998, nr 43, poz. 259.
46. Dziennik Ustaw, 1998, nr 70, poz. 459.
47. Dziennik Ustaw, 1998, nr 139, poz. 900.

Мар'ян Козачка. Спеціальні економічні зони в Польщі в 1995-2005 роках.

У статті підсумовуються статистичні показники щодо законодавчого забезпечення, утворення, інвестування й ефективної діяльності в Польщі спеціальних економічних зон.

Marian Kozachka. Special Economic Zones in Poland in 1995-2005.

The article sums up statistic indices concerning legislative support, formation, investing and business efficiency of special economic zones in Poland.